De laatste zendingsarts

Agnes Ritfeld

bron
Agnes Ritfeld, *De laatste zendingsarts*. Met illustraties van Jurmen Kadosoe. Nationale Stichting Kinderboekenfestival Suriname, Paramaribo 2022

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/ritf001laat01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

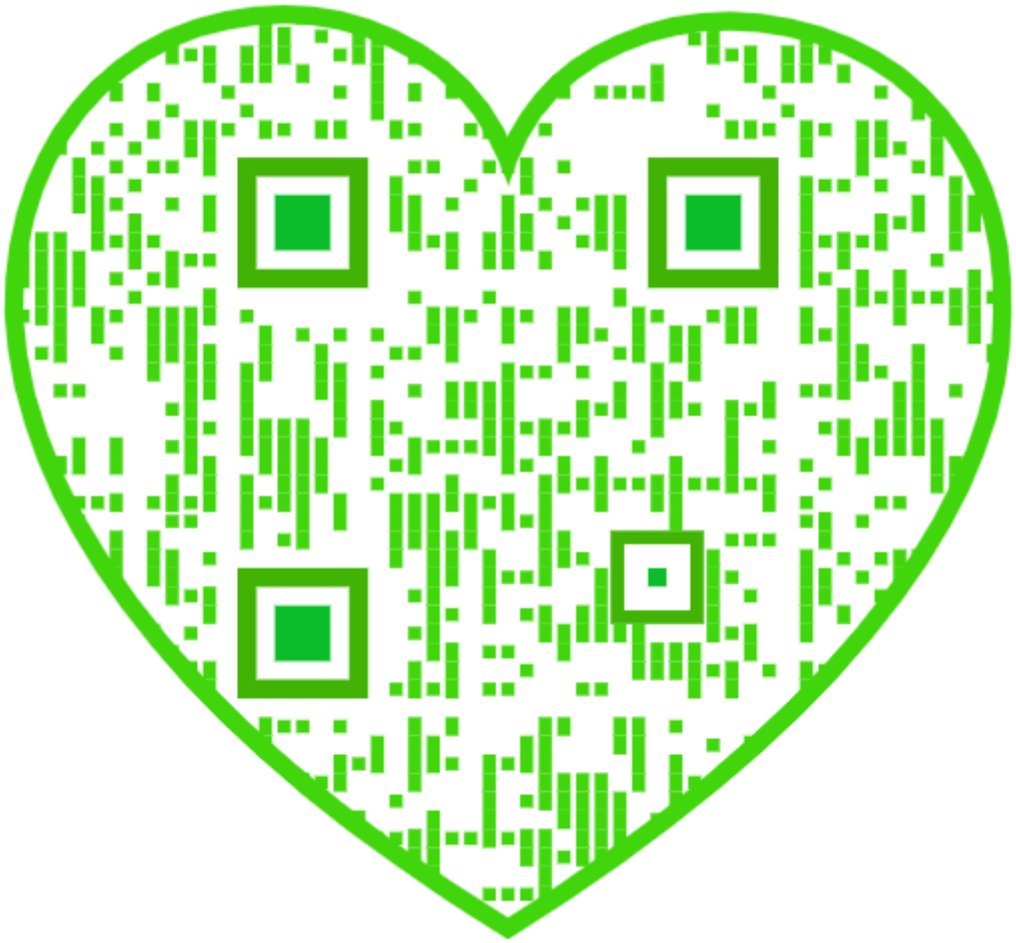

Voorwoord

Het kinderboek ‘De laatste zendingsarts’ is geschreven als teken van waardering voor het jarenlange werk en de onvermoeibare inzet van ‘Datra’ Miep Dekker voor het lichamelijk en geestelijk welzijn van bewoners in het verre binnenland van Suriname via de Medische Zending van de EBGS.

Dit verhaal over het leven en werk van een zendingsarts, die als één van de laatste artsen in het binnenland van Suriname nog elke polikliniekdag begon met zang, het lezen van de Dagteksten en gebed, is in het jaar 2000 als vervolgverhaal verschenen in de Kerkbode van de Evangelische Broedergemeente Suriname.

De Nationale Stichting Kinderboeken-festival Suriname heeft het verhaal met ondersteuning van het Zeister Zendingsgenootschap nu in boekvorm kunnen uitgeven om de aard en het belang van het medisch zendingswerk in Suriname bekendheid te geven.

Naast het boek is er dankzij donaties van enkele vrienden ook een audio-visuele versie van het verhaal in het Saramaccaans beschikbaar, vertaald door Berwich Vrede en Frits Schalwijk, voorgelezen door Eleonoor Vrede en geproduceerd door Norman Deekman.

Iedereen die aan de realisering van de uitgifte heeft meegewerkt, bedank ik hierbij hartelijk!

Gods zegen toegewenst!

Paramaribo, oktober 2022
Agnes Ritfeld

Bij ons in Suriname

Bij ons in Suriname zijn er nog zendingsposten, zendingsziekenhuizen en poliklinieken, die lang geleden zijn opgericht door zendelingen. Dat zijn mensen die door de Here God vanuit hun eigen land hier naartoe gezonden waren om zendingswerk te doen. De meeste poliklinieken en ziekenhuizen zijn te vinden in het binnenland van Suriname en worden bestuurd door de Medische Zending. Het binnenland van Suriname is heel moeilijk bereikbaar. Het binnenland is dat gedeelte van Suriname waar tot slaaf gemaakte mensen, die tijdens de slavernij niet meer tegen de zware straffen en mishandelingen van de slavenmeesters konden, naar toe vluchtten. Het zijn meestal gebieden achter de grote stroomversnellingen en watervallen of soela's in de Surinaamse rivieren. Daar zijn er nog zendingsposten, waar artsen werken, die soms uit een ander land afkomstig zijn.

Zendingswerkers zijn gelovige mensen, die uit liefde voor God overal naar toe willen gaan, waar ze mensen in nood kunnen helpen. De Here Jezus zendt hen uit en zij zijn bereid om ‘gezonden’ te worden!!! Omdat het bosland zo groot is en er soms heel weinig mensen in een dorp wonen, zijn er niet in alle woongebieden scholen, kerken, poliklinieken, ziekenhuizen, winkels en kantoren. Er zijn in het verre binnenland ook geen geasfalteerde of verharde wegen of fietspaden, want er rijden daar geen auto's en weinig bromfietsen en fietsen. De dorpsbewoners gaan soms te voet of met een korjaal, dat is een boot met of zonder buitenboordmotor naar een groter dorp in de omgeving om een school of een dokter te bezoeken.

De zendingsarts woont in het grotere dorp, waar het ziekenhuis of een polikliniek is en ontvangt op vaste dagen patiënten op het spreekuur of de arts gaat op ziekenbezoek om patiënten thuis te behandelen.

Op andere dagen van de week gaat de dokter naar de kleine omliggende dorpen om daar spreekuur te houden of om patiënten te bezoeken die zelf niet naar de polikliniek kunnen komen.

Eén van de laatste, bekende zendingsartsen in Suriname is geweest dokter Miep Dekker. Zij heeft bijna dertig jaren onafgebroken als zendingsarts in het binnenland van Suriname gewerkt. Dokter Miep Dekker vertelde mij tijdens een bezoek aan haar zelf hoe zij ertoe kwam om hier zendingsarts te worden.

Roeping

De wens om in een ver land als zendingsarts te gaan werken is in mij gegroeid. Ik heb het voorrecht gehad dat ik ouders had die mij het geloof voorgeleefd hebben en ik ben zelf opgegroeid in christelijke jeugdverenigingen. Bovendien kreeg ik catechisatieles van een dominee, die ons altijd over dokter Albert Schweitzer vertelde.

Dokter Albert Schweitzer, geboren in 1875 in Duitsland, was theoloog, medicus, cultuurfilosoof en musicus. Hij was een zeer gelovig en bewogen mens. In 1913 vertrok Albert Schweitzer als zendeling-arts naar Gabon in Afrika, waar hij tot zijn dood in 1965 bleef wonen en werken. Door onder andere zelf orgelconcerten te geven, verdiende hij geld om een hospitaal in Lambarène op te zetten. Hij werkte voor de mens in nood en werd 90 jaar oud.

Geïnspireerd door het werk van dokter Albert Schweitzer en door mijn christelijke opvoeding voelde ik me zeer rijk met het geloof en daar wilde ik iets meedoen. Het lag mij meer om iets met mijn handen te doen en ik voelde mij meer geroepen om mijn medemens praktisch te helpen, dan om te praten ofwel te evangeliseren. Als jong meisje al, en nog sterker toen ik op de middelbare school zat, had ik het verlangen om zendingsarts te worden en weg te trekken naar een ver land. Ik heb er van toen af aan bewust naar toe geleefd en ernaar toe gewerkt.

Omdat het oorlogstijd was, kon mijn vader niet voor drie kinderen tegelijk een universitaire studie betalen. Mijn twee oudere broers waren namelijk al aan het studeren en er bestond toen nog geen ‘studiefinanciering’! Toen ik na mijn eindexamen van het gymnasium dus niet voor arts kon gaan studeren, ben ik maar naar de opleiding tot verpleegkundige gegaan. De verpleegkundige opleiding is voor mij wel een mooie (voor)opleiding geweest en is mij goed van pas gekomen, toen ik als zendingsarts in het binnenland van Suriname ben gaan werken.

Naar het zendingsveld

Ik ben met gemengde gevoelens naar het zendingsveld toe gegaan. Aan de ene kant verlangde ik ernaar om te gaan, maar aan de andere kant was ik toch een beetje bang om te gaan! Ik had angst voor het vreemde, het onzekere en ik vroeg me dingen af zoals ‘Waar ga ik naar toe?’, ‘Wat zal ik daar aantreffen?’, ‘Zal ik het aankunnen?’ Ik was een beetje onzeker van mezelf en ik vond het heel moeilijk om alles wat mij lief was te moeten achterlaten. Ik weet nog goed dat ik het afscheid erg moeilijk vond, want ik was nog nooit zo ver en voor zo'n lange tijd weggeweest van mijn familie en van mijn geboorteland.

Na mijn artsopleiding heb ik eerst wat assistentschappen gedaan om enige ervaring op te doen en ik had al eerder naar Rhodesia uitgezonden kunnen worden, het huidig Afrikaanse land Zimbabwe, maar ik voelde me toen nog te onervaren om te gaan. Ik solliciteerde niet bewust naar een zendingspost in Suriname. Ik had me aangemeld bij het Zendingsbureau van de Hervormde gemeente in Oegstgeest. Het Diakonessenhuis in Utrecht, dat achter de Diakonessenarbeid in Suriname stond, zocht een arts. Dat werd aan het Zendingsgenootschap in Zeist voorgelegd en Zeist heeft toen contact opgenomen met het Zendingsbureau in Oegstgeest. Zo werd ik aanvankelijk gevraagd om als arts voor het Diakonessenhuis in Paramaribo te komen werken. Maar dat heeft anders uitgepakt! Gelukkig, want ik wilde het liefst het binnenland in. Voor mezelf heb ik wel altijd gezegd, dat ik op het zendingsveld zou doen, waar ik voor gevraagd werd!

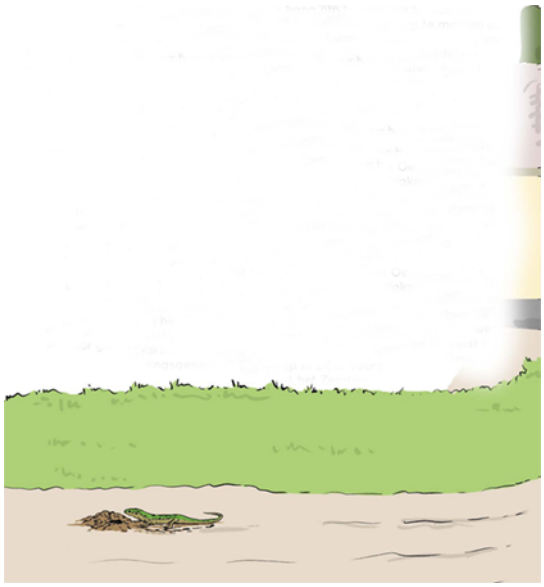

MZ GezondheidsCentrum

Voorbereiding op Suriname

Ik had vóór mijn vertrek naar Suriname een tropencursus gevolgd en één van de docenten, professor Bruyning kende Suriname en heeft me toen op Suriname en de medische bijzonderheden voorbereid. Daarna ben ik voor oriëntatie naar het hoofdkwartier van de Broedergemeente in Zeist geweest en zo wist ik vóór ik naar Suriname kwam wel het één en ander, maar de werkelijkheid was natuurlijk heel anders!

Ik kwam alleen naar Suriname, maar een paar maanden vóór mij waren dokter Wim van Vlaanderen en zijn vrouw naar Suriname gereisd en die twee kende ik al.

Samen met hen en twee verpleegkundigen, Willy van Zanten en To van Ost, die een paar maanden eerder dan ik ook naar Suriname zouden gaan, ben ik in Zeist geweest. Daar kreeg ik onder andere informatie over Herrnhut, de geschiedenis van de Broeder Uniteit, de Herrnhutterzending en het zendingswerk van de Herrnhutters, de EBGS of Evangelische Broedergemeente in Suriname.

De eerste kennismaking

Mijn aankomst was heel grappig. Toen we na een reis van acht weken per boot omstreeks zeven uur 's morgens op de kade in Suriname aangemeerd stonden, werd er hard op mijn deur geklopt. Daar stonden de bekende Surinaamse dominee Gilly Polanen en dominee Hanneman, die mijn vroegere predikant in Middelburg was. Ik kende hem heel goed, hij was mijn kampleider geweest en het was heel plezierig om in een vreemd land een oud bekende te ontmoeten. Na aankomst ben ik eerst een poosje in Paramaribo gebleven en ik was ondergebracht bij de gezusters Rijssel. Toen begon het echte zendingswerk.

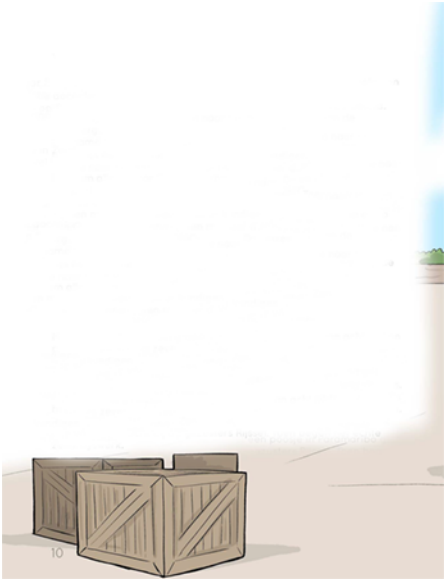

Van Kabel naar Stoelmanseiland

Eerst ben ik in het Kabelhospitaal begonnen. Ik had daar een collega Herman Maarleveld en dokter Wim van Vlaanderen zat er toen ook nog. Hij zou het nieuwe ziekenhuis aan de samenvloeiing van de Gran Rio en de Pikin Rio gaan bouwen.

Herman en Wim zijn toen samen de plaats gaan uitzoeken. Vrij kort na mijn aankomst werd ik naar Stoelmanseiland gestuurd om waar te nemen voor een arts die daar wegens ziekte vertrokken was. Zo onervaren als ik me nog voelde, moest ik direkt aan het werk. Ik heb geen problemen gehad met de situatie of het materiaal dat ik daar aantrof. Ik moest nog veel leren, want ik had in Nederland geen ervaring als zelfstandige arts opgedaan. Ik was de eerste vrouwelijk arts en de mensen hier waren dat niet gewend. Eerst had ik wat moeite met de taal. Te Kabel was Baas Nijda mijn tolk. Hij hielp bij alles wat mogelijk was en zo hielp hij mij ook met vertalen.

Ik heb weinig moeite gehad om me aan te passen. De taal heb ik al doende geleerd. Er waren geen woordenlijsten van het Saramaccaans en haast geen van de patiënten sprak Nederlands.

Het werk op de polikliniek

De meeste mensen die bij mij op de poli kwamen, hadden kwaaltjes als hoofdpijn, verkoudheid, kiespijn, rugpijn, longontsteking, soms malaria, veel zweren. De patiënten noemden mij Datra.

Het Provinciaal Bestuur van de Evangelische Broedergemeente, dat is het hoogste bestuur van de zendingskerk in wiens dienst ik was, heeft mij, terwijl ik op de medische post Kabel zat, op een bijzondere manier gevraagd om naar een andere medische post te gaan.

Toen de gerestaureerde kerk van Nieuw Aurora in gebruik werd genomen, maakte ik voor het eerst van mijn leven een tocht langs de Surinamerivier. Wij werden als artsen van Kabel uitgenodigd en ik mocht van collega Herman Maarleveld de Medische Zending vertegenwoordigen. Ik ben toen samen met dominee Clare de rivier opgetrokken en ik heb bij die gelegenheid op al de dorpen waarlangs wij kwamen ook nog polikliniek gehouden. Het was een indrukwekkende tocht en de meest zorgeloze tocht over de rivier die ik ooit heb meegemaakt, want ik kende het gevaar toen nog niet! Ik kan me nog heugen dat de boot bleef hangen, terwijl we tegen één van de stroomversnellingen op gingen en ik vond dat geweldig spannend. Later pas begreep ik wat er weleens mis had kunnen gaan!!!!

Op Botopasi heb ik toen nog voor het laatst poli gehouden. Ik moest daar blijven overnachten en wel in een leeg huis, dat vroeger een onderwijzerswoning moest zijn geweest. Ik weet nog dat ik het een akelig huis vond!

Toen ik van die avontuurlijke riviertocht terugkeerde, lag er thuis een brief van het Provinciaal Bestuur van de Evangelische Broedergemeente. Daarin werd aan mij gevraagd of ik naar Botopasi wilde gaan om daar het medisch werk op te zetten. Ook werd mij aangeboden om te gaan wonen uitgerekend in die leegstaande onderwijzerswoning! Juist in dat huis, waarvan ik had ervaren dat het een akelig huis was. Maar omdat ik bij mijn indiensttreding beloofd had, dat ik zou gaan overal waar ik gezonden zou worden, verhuisde ik al gauw naar Botopasi.

De medische post Botopasi

Er was te Botopasi een heel klein polikliniekje dat was opgezet door de evangelist broeder Hendrik Monsels, die daar indertijd enig medisch werk had gedaan. Ik ben er naar toe gegaan samen met Hennie Leisberger, een vijftien jarige jongen, zoon van de motorist van het Kabelhospitaal, die net de lagere school van Kabel had doorlopen. Hij sprak heel goed Nederlands, maar wist van het medisch werk helemaal niets af. Hij ging als hulp met mij mee naar Botopasi en ik kan niet anders zeggen, dan dat ik toen met plezier in datzelfde ‘enge’ huis gewoond heb. Maar ik had niets, ik gebruikte een klaptafeltje uit Kabel als schrijfbureau en een grote kist was mijn tafel. Als Hennie en ik 's morgens op de polikliniek kwamen, begonnen we met het verjagen van alle vleermuizen. De polikliniek was verdeeld in drie delen en elk deel had zo'n middenbalk en die middenbalk was elke morgen vol met vleermuizen. Er was geen luxe.

We hebben op een dag alle vleermuizengaten dicht gespijkerd. Ik leerde Hennie alles te doen, bijvoorbeeld hoe hij moest verbinden, hoe hij wondjes schoon moest maken, en zo meer. Ik was daarom zo blij dat ik eerst verpleegkundige was geweest.

Dagelijks bezochten over de honderd mensen de polikliniek. Ik weet nog dat ik het heel erg druk had en dat de mensen in het begin af en aan liepen. Zelfs buiten de polikliniek-uren kwamen er mensen en ik hielp ze. Ik merkte dat ik het toen niet meer alleen aan kon, want het werk was ontzettend veel.

POLIKLINIEK

Het ingrijpen van de zendingspredikant

Toen de grote vakantie, waarin ik alleen met de vijftienjarige jongeman Hennie Leisberger op de polikliniek gewerkt had, om was, kwam broeder Reyer Breeveld, de voorganger van Botopasi terug naar de zendingspost. Zodra broeder Breeveld de situatie op de overvolle poli zag, zei hij ‘Dokter, zo kan dat niet. Dat kan je nooit volhouden zo!’ Hij besloot onmiddellijk een einde aan die ontzettende drukte te maken. Hij heeft me geleerd hoe ik met de mensen om moest gaan en zei dat ik niet over me moest laten lopen!

Er moesten duidelijke polikliniektijden zijn en buiten die uren mocht niemand naar de poli toekomen, tenzij het heel ernstig was.

Dan konden alleen spoedeisende gevallen bekeken worden. Ik wist echt niet hoe ik met de mensen om moest gaan en voor Hennie Leisberger was alles ook nieuw.

Bovendien was hij zo verlegen. Ik moest het allemaal leren en aan broeder Reyer Breeveld heb ik ontzettend veel steun gehad.

Op polikliniektocht

Van Botopasi uit gingen Hennie en ik samen op polikliniektocht naar andere dorpen. De mensen werden gratis behandeld en kregen gratis medicijnen. Het enige wat we vroegen was dat iemand uit het dorp ons per boot vervoerde naar het volgende dorp, maar dat ging niet altijd gemakkelijk. Op het moment dat je moest vertrekken, was de boot verdwenen, of was er geen bootsman, of wilde niemand roeien, of was er weer wat anders aan de hand!

We waren op zo'n tocht soms wel veertien dagen onderweg met een paar metalen trommels met medicijnen en wat instrumentarium, je hangmat, een primusset om je instrumenten op uit te koken en wat eten. Ook hadden we altijd een paar oude gordijnen bij ons om een onderzoekskamer van te maken en dan wat planken en een paar lege vaten als onderzoekstafel. Mijn klaptafeltje en twee klapstoelen gingen altijd mee. Het was zeer veel improviseren, helemaal geen luxe en toch heb ik het altijd met heel veel plezier gedaan.

In de christendorpen vond ik bij de evangelist in huis altijd wel een plekje waar ik 's nachts mijn hangmat kon ophangen, maar in de niet christendorpen maakten we bij aankomst in een kampje onze poli klaar en 's avonds hingen we de hangmatten in het kampje en daar sliepen we dan. Het eten was nooit een probleem. We namen wat blikjeswaren mee en aten sodabeschuitjes in plaats van brood of cassave.

Van Botopasi naar Nieuw Aurora

Ik ben ongeveer twee jaar als zendingsarts op Botopasi gebleven.

In die tijd was men bezig met de bouw van de Brokopondo stuwdam. In het kader daarvan heeft de regering toen twee poliklinieken aan de Boven Suriname gebouwd en wel één dichtbij het dorp Nieuw Aurora, te weten de medische post Ladoani en één dichtbij Botopasi, de bestuurspost Debike. Er werd naast de polikliniek ook een woonhuis gebouwd. Toen de bouw gereed was heeft de overheid aan de Medische Zending van de EBGS gevraagd of zij de medische post wilde be'man'nen of beter gezegd bemensen, want het ging hier alleen om vrouwen.

Ondertussen had ik een gediplomeerd verpleegkundige bij me gekregen, eerst zuster Jenny Flier, de latere zuster Wongsodikromo, en naderhand zuster Free Veenkamp, een zeer ervaren verpleegkundige, die ook in het Kabelhospitaal gewerkt had.

Na de periode van Botopasi werkte ik samen met zuster Free Veenkamp en zij werd toen geplaatst op de nieuwe polikliniek van Debike, terwijl ik toen naar de polikliniek van Ladoani ben gegaan. Free Veenkamp ging alleen naar Debike, terwijl Hennie Leisberger met mij is meegegaan naar Ladoani. Daar hadden we de luxe van een eigen huis en een echte polikliniek, gebouwd door het Brokopondobureau! Dat was een polikliniek met een verbandruimte en een medicijnkamertje en zelfs een klein ziekenzaaltje en een verloskamertje. Op Debike hebben we naderhand zelf de verloskamer bijgebouwd. Daarvóór deden we bevallingen op een zelfgemaakte ‘onderzoekstafel’ of vaak gewoon op de grond in een hut.

Ladoani
21

Geen complicaties

Gelukkig waren er in mijn beginperiode nooit complicaties. Het vreemde is dat ik eigenlijk nooit ernstig zieke patiënten zag. Ik denk dat die patiënten gewoon niet op de poli kwamen, omdat ze mij nog niet kenden, want naderhand heb ik wel vaak ernstig zieke patiënten gezien, die ik daar niet zelf kon behandelen en meteen naar de stad heb laten vliegen, omdat ze specialistische hulp nodig hadden.

Aanvankelijk moesten de patiënten per boot naar Paramaribo vervoerd worden. De airstrips in het binnenland zijn pas later gekomen. De Medische Zending heeft zelf een aantal airstrips moeten aanleggen in de omgeving van de poliklinieken. Ik heb zelf ook toezicht moeten houden bij de bouw van een airstrip te Ladoani. Het werk breidde zich vanzelf uit, er kwamen steeds meer mensen op de poli. Het was zo druk, dat er op Ladoani naast de arts een verpleegkundige werd aangesteld, omdat ik het in mijn eentje gewoon niet meer aankon.

Noodgevallen

Een ernstig zieke patiënt ging in het begin dus van Nieuw Aurora per boot naar Djoemoe en van daaruit per vliegtuig naar Paramaribo. In de zestiger jaren werd te Ladoani het vliegveld geopend.

Ondertussen had Wim van Vlaanderen een ziekenhuis te Djoemoe gebouwd. Daardoor konden wij een patiënt per boot naar Djoemoe sturen en van daaruit werd de patiënt per vliegtuig naar Paramaribo vervoerd. Je kon via radiotelegrafie ook radiosignalen verzenden om bijvoorbeeld de piloot op te roepen. Dat gebeurde meestal indien een patiënt gehaald moest worden of om advies van een collega te vragen. Via de radiozender konden we ook met de mensen van de Medische Zending in Paramaribo spreken.

Gelukkig heb ik het nooit meegemaakt dat een patiënt, die naar de stad vervoerd moest worden, het vanwege de afstand niet haalde. Ik heb verschillende keren patiënten per boot naar Paramaribo laten vervoeren en het ging, voor zover ik het mij kan herinneren, altijd goed.

Een instrument van God

Als zendingsarts heb ik altijd geprobeerd om mij als Gods instrument op te stellen. Als de mensen mij bedankten, dan legde ik uit dat ik door de Here God hierheen was gezonden om te werken en dat het met de hulp van de Heer met de patiënt zo was gegaan.

In mijn werk heb ik mij altijd zodanig opgesteld, dat de mensen konden merken dat ik gelovig ben. Wanneer mensen mij soms kwamen bedanken, dan zei ik: ‘Je moet niet mij bedanken, maar je moet de Here God bedanken!’

Tekenen van geloof

We begonnen de dag op de polikliniek elke morgen met een morgenwijding, wat betekende dat we liederen zongen, de Dagteksten voorlazen en samen in gebed gingen.

Ik heb wel eens een keer iets meegemaakt wat ik heel bijzonder vond. Er is een aantal kleine dorpen in het gebied, waarvan ik hier twee dorpen noem, te weten Baikutu en Duwata, en die liggen heel moeilijk. Ze liggen nu aan de zuidrand van het Professor Doctor Ingenieur W.J. van Blommensteinmeer, maar van Ladoani uit moet je een paar grote soela's over om er te komen en dat is zeker in de droge tijd niet zo eenvoudig! Maar het erge was, dat deze dorpen ook ‘geestelijk’ moeilijk te bereiken waren. Als het polikliniekdag was, dan gingen Hennie en ik daar samen heen om polikliniek te houden.

We begonnen ook in die dorpen steeds eerst de Heer om een zegen te vragen over het werk. Ik weet nog goed dat we daar een morgen aankwamen en de kapitein zat nog in zijn ‘heiligdom’, terwijl hij bezig was met zijn rituelen. Toen wij op de plaats van bestemming aankwamen om polikliniek te houden, kwam hij naar ons toe! Hij kwam bij ons staan en zei: ‘Ik kom jullie helpen om te bidden!’ Ik vond het zo bijzonder dat het hem was opgevallen, dat wij ons werk altijd met gebed begonnen en dat hij aanbood ons te helpen bidden op onze manier!

Een ander voorval dat ik ook nooit zal vergeten, beleefde ik in het dorp Baikutu. Daar was een basja die ons altijd een beetje plaagde, goedmoedig hoor. We waren op elkaar gesteld, maar hij vond het altijd leuk om ons een beetje op stang te jagen. Ik mocht hem wel en hij ons ook! Toen wij er die dag waren, was zijn vrouw ernstig ziek.

Ze had een lelijke longontsteking en omdat we daar maar even een dagje waren en zij de volgende dag niet 'even' naar de polikliniek op Ladoani kon komen, had ik haar een langwerkend peniciline preparaat gegeven. Nu komt het weleens voor dat iemand daar verkeerd op reageert en dat kan heel ernstig zijn.

Broeder Leidsman, die in die tijd de evangelist op Pokigron was, ging meestal met ons mee als wij naar Duwata en Baikutu gingen. Ook deze keer was hij in ons gezelschap. Ik had de vrouw die injectie gegeven en ik zei tegen haar: 'Ga nog even zitten'. 'Nee, nee, nee', zei ze, 'ik ga weg' en ze ging naar huis. Maar even later kwam haar dochtertje naar me toe en riep: 'Dokter, dokter, kom gauw, mijn moeder gaat dood!' En wij gingen meteen naar de hut, waar ze lag en toen wij binnenkwamen, lag ze helemaal slap en bewusteloos in haar hangmat. Ik schrok me een ongeluk. Ik heb haar toen de injecties gegeven, die ze daarvoor nodig had. Ondertussen kwam haar man, de basja, binnen, die broeder Leidsman was gaan halen.

Toen zij de hut binnenkwamen, zei de basja tegen broeder Leidsman: 'Broeder, je moet met ons bidden! Bid dat ze in leven mag blijven!'

Onder leiding van broeder Leidsman hebben wij toen samen gebeden en tijdens het gebed kwam de vrouw weer bij. Ze was meteen helemaal bij en reageerde goed. Dat was zo aangrijpend en het is mij bijgebleven! Ik vond het ook tekenend dat deze basja broeder Leidsman was gaan halen om te komen bidden. Dit was een getuigenis! Voor zover ik weet zijn ze geen christenen geworden, maar ze hebben zich vanaf dat moment veel meer open gesteld. Ik weet dat ze zich altijd afsloten voor alle mogelijke invloeden van het christendom. Maar toen ik weg ging, zijn ze helemaal vanuit hun dorpen naar Ladoani gekomen om mijn afscheidsfeest bij te wonen en voor ons te dansen. Dat heb ik zeer gewaardeerd!

Een nacht op de sula's

In de tijd voordat het vliegveld er was, gingen we vanaf het Kabelhospitaal met de boot helemaal naar Djoemoe. En als het regentijd was, hoog water dus, dan deed je er twee dagen over, maar in de droge tijd, bij laag water dus, duurde diezelfde reis soms wel een dag of vier met de boot. En dan moest bij zo'n waterval alles en iedereen uit de boot, totdat de boot over de waterval omhoog getrokken was. Een keer hadden we alle lading uit de boot gehaald, maar de mannen kregen de boot met geen mogelijkheid over de val.

Hij zat vast en kwam maar niet los. Het werd later en later en er zat dus niets anders op, dan dat we naast onze lading op de rotsen gingen slapen.

Ik ben een keer met een paar gasten naar Ladoani geweest en ik geloof dat het die keer was toen dit gebeurd is. We hebben eerst op de Mamadam geslapen en de volgende nacht hebben we toen op de rotsblokken overnacht. We waren met een stuk of acht personen en het begon ook nog te regenen. Het dekzeil dat voor de lading en de doktersattributen bestemd was, moest ook voor ons als beschutting dienen en we sliepen met onze ruggen tegen de lading aan. We hebben toen het ene lied na het andere gezongen. Toen het droog werd, hebben wij de hangmatten over de rots uitgestrekt en daar hebben we op geslapen. Ik heb die nacht echt wel kunnen slapen, alleen had ik niet veel ruimte, want als ik mijn benen uitstrekte, waren ze in het water. De rots was vrij hoog en we hadden van de hoge rotsen kunnen afglijden in het water. Als slaapplek was die rots wel een beetje te hard! Het was niet koud, maar omdat het regentijd was, was het nogal vochtig. Gelukkig had ik altijd als ik onderweg was een grote baddoek bij me, die ik om me heen sloeg, zowel voor de kou, als voor de hitte.

In elk geval vond ik die boottochten altijd heel leuk en spannend!

Vaak moest ik tussen twee bomen in mijn hangmat hangen.

Gevaarlijke dieren

Op het vliegveld te Ladoani heb ik weleens een keer een tigri gezien en 's nachts liepen er soms Surinaamse tijgers, dus een jaguar of een panter, rond het huis, want dan zag je 's morgens hun voetsporen.

Slangen waren er ook veel in het binnenland, owrukuku's kwamen vaak in de buurt van ons huis, gevaarlijke slangen werden door de mannen van het dorp verdreven. Als de hond 's nachts bleef blaffen, dan wist ik dat er iets vreemds aan de hand was. Eens lag er een grote slang onder mijn schommelstoel en de hond blafte, maar ik zag niets, totdat ik alles verplaatste en de slang daar zag.

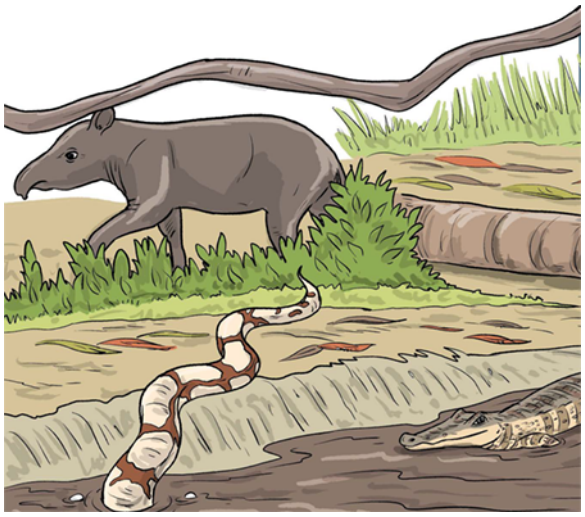

De binnenlandse oorlog

De naarste periode is de periode van de binnenlandse burgeroorlog geweest, tussen 1986 en 1989. We hebben vaak in grote spanning gezeten, niet zozeer vanwege het geweld en de oorlogshandelingen, maar vanwege de patiënten. Je kon de ernstig zieke patiënten meestal niet naar de stad sturen, dus moest je zelf medische ingrepen doen, waar je niet op berekend was en waarvoor de eigenlijke equipment op de zendingspost niet aanwezig was. Vooral op verloskundig gebied heb ik toen medische ingrepen gedaan, die ik anders nooit gedaan zou hebben. In de oorlogstijd ontstond er een tekort aan alles, geld, medicijnen, personeel, medische hulpmiddelen en begrip.

Het is de moeilijkste tijd van mijn dertig jaren medisch zendingswerk in Suriname geweest. De jaren zijn omgevlogen!

De technische ontwikkelingen in het binnenland zijn ook snel gegaan. In hetzelfde gebied waar er in mijn beginperiode te Botopasi niets was, waren er later ongeveer tien poliklinieken. Jongens en meisjes van het gebied zijn door mij en anderen tot gezondheidswerkers opgeleid en zij konden bij mijn afwezigheid zelfstandig polikliniek houden, zelfstandig wonden hechten, bevallingen leiden en diagnoses vaststellen. Ze konden dit, vanwege het feit dat ze een radiozender hadden en via de techniek konden terugvallen op de hoofdpost, die door mij of door een verpleegkundige werd geleid.

Verder konden ze de hele dag om advies vragen door ons op te roepen via de radiosignalen. Er was een goed functionerend systeem. Op de buitenposten zaten de gezondheidsmedewerkers.

De radio stond de hele dag ‘open’. Voor gevallen die de verpleegkundigen en ik te moeilijk vonden, werd advies van de specialist in Paramaribo gevraagd en soms werd geadviseerd de patiënt naar Paramaribo over te vliegen.

Tot slot

Terugblikkend op haar werk in Suriname zegt Miep Dekker: ‘Ik vond het een voorrecht dat ik dit mooie werk heb mogen doen en dat ik altijd heel fijne medewerkers heb gehad, zoals assistenten, bootsmannen, verpleeghulpen, tuinmannen, met wie ik samen dit werk succesvol heb kunnen doen!’

Dokter Miep Dekker

Miep Dekker werd geboren op 28 maart 1921 in Middelburg, Nederland. Officieel heette zij Suzanna Maria Dekker, maar iedereen kende haar als Miep. Ze werkte van 1959 tot en met 1989 als zendingsarts in Suriname. In 1989 remigreerde ze naar Nederland en woonde ruim twaalf jaren aan de Burgemeester W. Martenslaan 10 in Amerongen. Haar woning in Amerongen was één en al een stukje herinnering aan het binnenland van Suriname. Als je daar langs liep of reed, zag je er een tentoonstelling van prachtig houtsnijwerk, geborduurde pangi's, een korjaal met versierde pagaaien, soela's op vergrote foto's, een apintidrum, kralen, kalebasjes, een voetenbankje, een papajamat, een hangmat en nog veel andere voorwerpen uit Suriname. Met Kerst hing er aan de voorzijde van haar woning altijd een verlichte Herrnhutterster en Kerstkaarsen als een soort getuigenis van een zendeling.

Vanaf haar ‘pensionering’ kwam dokter Miep regelmatig naar Suriname op vakantie. Een bezoek aan haar vroegere zendingsposten in het binnenland was er altijd bij.

In 1999 werd Miep ernstig ziek, waardoor zij de lange reis naar Suriname niet meer kon ondernemen. Op 6 januari 2002 werd Miep Dekker op tachtigjarige leeftijd na een leven in dienstbaarheid door haar Heer en Heiland naar huis geroepen. Ze werd op 10 januari 2002 vanuit de Kerk van de Evangelische Broedergemeente op het Zusterplein in Zeist plechtig begraven op de Herrnhutterbegraafplaats Gods Akker.

Miep Dekker

Suzanna Maria 'Miep' Dekker
28 maart 1921-6 januari 2002